

Nemški knjižničar Käster je v neki svoji knjigi označil socialno nalogo knjižnic. Tudi za nas velja, kar pravi: Knjižnice naj poučujejo in dajo vzpodbudo za delavnost, varčevanje, treznost in smisel za domačijo. Naše podeželjske knjižnice naj bi predvsem budile zanimanje za življenje doma na deželi, za umno poljedelstvo, vrtnarstvo, sadjerejo, čebelarstvo in živinorejo.

Mnogo je tega, bo rekel vsak, težko je vse to točno napraviti. Priznam, toda v tej smeri mora vsaka naša knjižnica delati.

Politični ogled.

Država SHS.

Vse radikalne spletke proti sedanjim vladam imajo namen, kvariti odnose med vladnimi strankami in med Radičevsko stranko. Najprej so radikali na vso moč razglabljali po svojih listih, da Davidovičeva vlada nima prave podlage, dokler v njej ne sodeluje in ne nosi soodgovornosti Radičeva stranka. To se je naglašalo v nadi, da Radičevci pod nobenim pogojem ne bi šli v vlado. Proti pričakovanju radikalov so bili pa Hrvati pripravljeni vstopiti v vlado in tako so morali Pašičevci zastaviti vse moči, da bi vstop Hrvatov v vlado preprečili in to zopet samo z namenom ter v nadi, da bodo Hrvati jezni, ker se jih tako dolgo glede vstopa v vlado vleče za nos, nastopili proti Davidovičevi vladi. Pa tudi te nade in nakane so se izjalovile. Hrvati so mirno ugotovili: Mi nismo silili v vlado ter se tudi ne jezimo, če nas ne potrebujejo in bomo tudi v naprej podpirali Davidovičevu vlado sporazuma in poštenja.

Pašič-Pribičevićeva opozicija pričakuje že dolgo časa od vsakega Radičevega govora vsaj nekaj, kar bi se dalo izrabiti kot znak mržnje do Srbov in nesporazuma z vlado. Vse to pa pričakuje zamanj in tako so se radikalne nade izjalovile tudi v nedeljo, ko je bil v Vrpolju velik shod Radičeve stranke. Radikali so mislili, da bo Radič udaril po srbskih predstavnikih vsled ostavke vojnega ministra. Vrpolje je sredi ravne in rodovitne Slavonije ter na sredi prometne zveze med Zagrebom in Beogradom. Radič si je ta kraj najbrž nalašč izbral, da bi njegov shod bolj odmeval po Srbiji. Shoda se je udeležil kot gost iz Rumunije voditelj in poslanec rumunske kmetijske stranke dr. Lupu. Navzoči so tudi bili trije muslimanski poslanci iz Bosne, predsednik in poslanec južnosrbskega džemijeta, demokratski poslanec Djoka Popović in nemški poslanec dr. Täuber. Radič je v svojem govoru proti pričakovanju radikalov celo o odstopišvem ministru Hadžiću lepo govoril. Imenoval ga je poštenega človeka in dobrega vojaka, ki je pa nehote naselil spletkam Pašičeve družbe in deseterici generalov, katero bi moral nagnati nazaj v kasarno, ali pa še boljše v zapor. Za Srbijo je pač nesreča, da imajo pošteni ljudje prevelik strah pred lopovi in pred političnimi hajduki. Do zdaj je še šlo, da je Pašičeva družba iz vojske delala stražarje, da lažje roba državne blagajne, a od sedaj naprej to ne pojde več, ker se srbski seljaki dramijo in ker je tudi poštena inteligenca odločno za sporazum in za bratsko sožitje in sodelovanje v državi. Hrvati ljubijo srbski narod in srbskega kmeta, kakor samega sebe in zato iskreno kličejo: Živela Srbija, živel srbski narod! — ker niso nikdar Pašičeve družbe in njene politike metali v en koš s srbstvom in srbskim narodom. O Pašičevi nasilni politiki pravijo Hrvati »vražja politika in nikdar ne »srbska« politika. Sporazum je na poti do popolne zmage, ker mora nazadnje tudi zanj ne posebno zavzeta gospoda v Beogradu uvideti njegovo vrednost in pa to, da je na čelu vlade potreben človek, ki bi tako mesto lahko zavzel tudi v vsaki kulturni državi. Pašič je državo poniževal na stopnjo balkanske, Davidovič jo pa potom sporazuma dviga na stopnjo prave kulturne in evropske države. Prej se je monarhija izrabljala in Pašičevi lažnjivci in nasilniki so pod imenom monarhije batinili in kradli, glede Hrvatov so pa lagali, da pomeni vsiklik »živela republika!« — »doli monarhija!« Danes tudi srbski bratje razumevajo, da pomeni hrvatski vzklík: živel mir in narodna pravica. Sporazumu na ljubo Hrvati radi srbskega naroda vedno popuščajo ter se z njim prav lahko sporazumejo tudi glede monarhije. Ne samo, da se lahko, ampak se tudi morajo, ker je to vprašanje važno glede zunanjega in notranjega položaja. Za Radičem so govorili tudi poprej navedeni gosti, na kar so se množice navdušeno v najlepšem redu razšle.

Na ponedeljkovi seji skupščine sta se izvolila dva posebna odbora za izvedbo sprejetih zakonov o invalidih in o pobijanju korupcije. Oba odbora sta sestavljena po istem ključu in imajo radikali sedem, Radičevci pet, demokratski dva, Jugoslovanski klub dva, muslimani dva, džemijet, Nemci, Pribičevićevi demokratsi pa po enega člana. Da se opravi delo po raznih odborih, se je skupščina do sobote odgodila, da se lahko potem nadaljuje z rednimasedanjem brez zapreke. Radikali in Pribičevićevci pokušajo sedaj z zadnjimi spletkami. V beograjski dnevnik »Politika« so spravili obširno poročilo o pogojih, katere naj bi bila stavila vlada Radičevi stranki, ta stranka pa vladi. To poročilo ima namen prepričati javnost o veliki napetosti med vlado in HRSS. Vlada je izdala uradno objavo, ki označuje poročilo »Politike« kot neresnično, ker je med vlado in HRSS popolno soglasje ter pogajanj in pogojev sploh ni treba.

Položaj v Rumuniji.

Voditelj rumunske kmetijske stranke dr. Lupu je podal povodno svojega obiska v Zagrebu točno poročilo o položaju v Rumuniji. Liberalna vlada je prava tatinska in nasilna družba ter obravnava vsa vprašanja v državi po svojih strankarskih in ne po narodnih zahtevah. Tri leta že

vladajo liberalci in po svoji nesposobnosti in korupciji se pripeljejo državo na rob prepada. Pri volitvah so si liberalci z nasiljem, s podkupovanjem in tudi s tatvino volilnih glasov pridobili večino. Za njimi so najmočnejši v parlamentu kmetje, ki imajo 50 poslancev. Kmetijska stranka je edina prava ljudska stranka, vse druge so pa ljudske samo na videz, v resnici pa enake ali pa vsaj podobne liberalcem. Za rumunsko državo je posebno pereče besarabsko vprašanje. Tega vprašanja ne bo rešila nobena gosposka ali meščanska vlada, ampak edinole seljačka stranka bi ga znala urediti mirnim in sporazumnim potom s sovjetsko Rusijo. Leta 1919 je imela kmetijska stranka tri svoje člane v vladi in tedaj so bili odnosi z Rusijo dobri. Ko je pa ta vlada padla, so pa vsi drugi rumunski oblastniki vse storili, da osovražijo Rumunijo pred ruskimi sosedi.

Italija.

Kakor znano, so liberalci na svojem kongresu sklenili kot zadnja stranka zapustiti fašistovski vlado ter se pridružiti opoziciji. Strankin kongres je to sklenil, strankini člani, ki so ministri, pa še vedno molčijo in sedijo na svojih mestih. V stranki pride radi tega najbrž do razcepa in bodo liberalni ministri z malim številom svojih pristašev ostali osamljeni pri podpiranju fašistovske vlade. Za obletnico fašistovskega pohoda v Rim in polastitve vlade nameravajo fašisti prirediti veliko proslavo in so k soudeležbi vabili tudi zvezo vojnih invalidov in vojnih udeležencev. Obe organizaciji sta pa soudeležbo odklonili z utemeljevanjem, da invalidi in bojovníki nočejo nobenega sodelovanja s stranko, ki ima morilce in druge nasilnike v svoji sredi.

Volilne priprave v Angliji.

V Angliji se vršijo parlamentarne volitve dne 28. t. m. Za volitve so priprave v polnem teku in kinematografi po celi državi prinašajo volilno agitacijo in volilne programe vseh strank v besedilu in v slikah. Angleška delavska stranka misli postaviti 400 kandidatov, konservativci 500, liberalci pa 200. Spodnja zbornica šteje 600 poslancev in tako se bo za ta mesta razven manjših strank borilo 1100 kandidatov. Liberalci in konservativci, ki so se v toliko združili, da so preglašovali vlado delavske stranke ter povzročili njen odstop, nimajo kaj posebnega pričakovati od teh volitev. Delavska stranka bo na vsak način svoj položaj obdržala in so potem konservativci in liberalci na istem, kot so bili poprej. Na to, da bi se združili vsaj v vladnih poslih, ni niti misliti. Od delavske stranke se pa pričakuje še veliki volilni uspehi, ker je ta stranka na vladi žela velike uspehe v zunanji politiki, v notranji politiki je pa uspešno izvedla razne spremembe ter je dala Angliji po vojni prvi uravnoteženi proračun.

Mirovni kongres.

V Berlinu zboruje že 23. mirovni kongres ob soudeležbi prijateljev miru in mnogih evropskih držav in tudi iz Amerike. Mirovni kongresi imajo namen najti sredstva in pota za razširjanje in utrjevanje mirovne misli. Zborovalci so v prvi vrsti pisatelji, učenjaki in politiki, med njimi pa sta tudi dva generala in sicer eden Nemec in eden Francoz. Nemški miroljubni general je že mnogo pisal za mir in proti vojni ter ima velike boje doma z nacionalisti in militaristi. Njegov francoski tovariš je na berlinskem kongresu predlagal kot najboljšo sredstvo proti vojni štrajk delavskih strokovnih organizacij ter je menil, da bi se morali tudi generali kot vojaški strokovnjaki organizirati, da bi tako lahko preprečili razne pogubonose vojne spopade. Važen je tudi predlog belgijskega senatorja, ki je naglašal, da bi bilo najboljšo jamstvo evropskega miru gospodarska in carinska zveza vseh evropskih držav.

Prireditve.

Naš priljubljeni pisatelj — pesnik in župnik pri Sv. Roku na Selah bo obhajal 28. oktobra t. l. svojo petdesetletnico. G. Meško je kot pisatelj in pesnik slovenski javnosti dovolj znan po knjigah, katere je izdala za odraslene in mladino Mohorjeva družba. Na posebno slovesen način bo proslavil Meškovo petdesetletnico Ptuj, kjer je obiskoval naš pisatelj gimnazijo. Ob priliki proslave Meškove petdesetletnice se bodo zbrali v Ptuj 10. novembra vsi oni, ki so obiskovali ptujsko gimnazijo od njene ustanovitve do danes. Drugi dan, v torek dne 11. novembra 1924 bo ob pol 9. uri dopoldne v mestno prostirski cerkvi v Ptuj svečana žalno-spominska služba božja za vse pokojne profesorje, tovariše ter dobrotnike ptujske gimnazije. Ob 1. uri popoldne skupni obed došlih gostov in Ptujčanov, ki se bodo v to prijavili v Narodnem domu. Gospod pisatelj Meško je rodom od Sv. Tomaža pri Ormožu in je pričakovati, da bodo proslavo njegove petdesetletnice v Ptuj obiskali njegovi sorojaki, ki so lahko po vsej pravici ponosni na tako za povzdigo slovenskega ljudstva zasluženega moža kot je naš vrli Meško.

Gotovo bo naše rojake v domovini zanimalo, slišati kaj od društva »Kres« v Gradcu. Žalostne razmere po vojni bi mu skoraj upihale luč življenja, le z naporom vseh

sil smo ga vendarle obdržali tako, da se danes zopet še precej razvija. V nedeljo, dne 19. t. m., obhajamo ob štirih popoldne 15letnico društvenega obstanka v prostorih Prokopigasse 12 II, Gradec. Na slavnost so povabljeni vsi bivši člani in gostje. Ob enem se izreka tem potom iskrena zahvala za vse čestitke ob priliki 15letnice.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Bralno društvo vabi na lepo deklisko igro »Roka božja« v petih dejanjih, ki jo uprizorijo jurjevske mladenke v nedeljo, dne 26. t. m., po večernicah pri Repenšku na novem odru.

Verzej. Dekliška zveza priredi v nedeljo, dne 26. okt. v prostorih Marijanišča lepo štridejansko igro »Trojna pote« in veseloigro »Pri gospodi«. Začetek točno ob treh popoldne.

Pomembna proslava v Nazarijih v Savinjski dolini. Meseca oktobra tekočega leta obhaja nazarska dekliska Marijina družba 20letnico svoje ustanovitve. Ta jubilej bomo slovesno proslavili v soboto, dne 25. t. m., in v nedeljo, dne 26. t. m. V soboto zjutraj bo cerkveni govor in sv. maša ob 6. uri. Popoldne ob 5. uri zopet govor in slovesne litanije, nato spovedovanje. V nedeljo zjutraj ob 6. uri govor s sv. mašo, po sv. maši skupno sv. obhajilo. Cerkvene govore prevzame preč. p. Elekt Hamler od Sv. Trojice v Slov. gor., ki je pred 20 leti ustanovil nazarsko Marijino družbo. Nazarska Marijina družba je prva v Gornji Savinjski dolini, od katere so se potem odcepile druge po sosednjih župnijah. Zato so k tej slovesnosti vabljene vse sosednje Marijine družbe. — V nedeljo popoldne ob treh priredijo nazarske Marijine družbenke lepo igro »Devica orleanska« z deklamacijami in s petjem. Iskreno vabljeni vsi!

Slovenska slavnost v Gladbecku na Westfalskem. Proslava 15letnice Društva sv. Barbare se je prav lepo vršila dne 28. septembra t. l. 20 slovenskih društev se je udeležilo te svečanosti. Jugoslovanski konzulat v Düsseldorfu je bil zastopan po g. konzulu dr. Berletu in g. Tučiču. Pozdrave so poslali: jugoslovanska vlada, presvitli škof lavantinski g. dr. Andrej Karlin, Jugoslov. orlovska zveza, ravnatelj in občinski svetnik Jože Stabej v Mariboru, Prvo katoliško slovensko društvo v Franciji in še drugi. Pri sv. maši je pridigal g. vikar Tensundern, pri zborovanju so govorili: Koncilja-Gelsenkirchen, Babič-Hochheide, Orel Vehovar-Gerthe, gospa Sever-Gladbeck in drugi. Dekleta, dečki, Orlice so nastopali z deklamacijami, s petjem in drugimi prireditvami. Posebno lep je bil spreved, ki je napravil globok vtis na tukajšnje Nemce. »Gladbecker Zeitung« piše o prireditvi zelo simpatično in prvi med drugim: »Tukajšnji Slovenci so vsesokoli pridni delavci, miroljubni, trezni in složni. Pri tem se splošno trdno drže svoje narodnosti in svoje katoliške vere, kar dokazuje veliko število cvetočih slovenskih rudarskih in drugih verskih društev v Poruhrju. Kdor si je ogledal nedeljsko svečanost slovenskih rudarskih in delavskih društev, je dobil najboljši vtis. Prisrčnost in slovesnost, s katero so sprejeli bratska društva, je bila čisto posebna.« — Jugoslovanska vlada je pisala tako: »Dragi rojaki! Ob priliki proslave 15letnice Vašega društva sv. Barbare Vam kot minister jugoslovanske kr. vlade v imenu svojim in svojih tovarišev kliče: Bog Vas živi! Ne pozabite na svojo domovino, kjer Vam je tekla zibelka, ki Vam ni mogla dati kruha in ste morali, dasi s težkim srcem, v tujino, da preživljate sebe in svojo družino. Naša naloga je, da ustvarimo v domovini take gospodarske pogoje, da bodo Vaši sinovi živeli lahko na svoji zemlji. Vi ste, dasi v tujini, ohranili vzore in načela, ki ste jih prejeli v domači hiši. Jubilej, ki ga obhajate, naj Vas utrdi v tem. Želim Vam, da bi vzkliše v domovini naši take gospodarske prilike, da bi se mogli v njej skoraj vsi veselo sniti. Vsem udeležencem na proslavi Vašega društvenega jubileja prijateljske pozdrave! — Minister poljedelstva in voda: dr. Kulovec l. r.«

Tedenske novice.

Pomoč za oškodovance po prirodnih neizgadah. Na seji parlamentarnega odbora za pomoč oškodovancem se je razpravljalo o predlogu, ki se nahaja v zakonskem načrtu glede kredita 10 milijonov dinarjev. Minister za poljedelstvo dr. Kulovec je poročal, kaj je vlada dosedaj storila. Od 5 milijonov, ki se nahajajo v proračunu, je bivši notranji minister razdelil 1 milijon, za ostali denar pa sedanja vlada ne ve, kje je, ker ga je notranji minister potrošil v druge svrhe. To je nov slučaj, kako je prejšnja vlada kredite, ki so bili določeni v proračunu potrošila za strankarske namene. Nova vlada je dala eden in pol milijona dinarjev za oškodovance od poplave iz rezervnih proračunskih kreditov. Po nalogu ministrskega sveta se daje oškodovancem posojilo devet milijonov in 50 vagonov koruze kot pomoč in tri milijone, nabranih iz prostovoljnih prispevkov. Finančni minister je izjavil, da je izdal naredbu, da se oprostito davka tisti, ki so trpeli vsled povodnji. Zahtevanega kredita 10 milijonov dinarjev ne more dati, ker mu ne dovoljujejo sredstva. Ves ta denar je bil vsled brezobzirnosti prejšnje vlade potrošen. Na predlog muslimana Baliča bo ta vprašanja proučil ministrski svet. Seja se bo nadaljevala, kadar bo sklepal ministrski svet o teh vprašanjih. Na ta predlog je finančni minister pristal.

Naši župani. Izvoljeni so v Zagorcih Anton Cuš, v Poljčanah S. Prešern, v Luščkih vasi Ignac Zorko, v St. Ilju pri Velenju Alojz Krajnc.

Dekliškim zvezam! V četrtek, dne 30. t. m., se vrši občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru, na katerega bodo vsa včlanjena društva poslala svoje delegate. Dekliške zveze, ki so odseki izobraževalnih društev, naj sporočijo svoje morebitne želje in nasvete zastopnikom, ki bodo šli na občni zbor, da se bo o njih porazgovorilo. Bog živi! — Osrednje vodstvo Dekliških zvez v Mariboru.